

Pohjanmeren puhureita Tanskan ja Ruotsin kirjastoissa

Posted on [18.12.2013](#) by [helehilt](#)
[1](#)

If it is not electronic, it does not exist – kommentoi Kööpenhaminan yliopiston kirjastonhoitaja esitellessään [luonnon- ja lääketieteen kirjastoa](#), jonka tavoitteena on olla 100% e-kirjasto kolmen vuoden kuluttua. Hyllyjä on poistettu ja tilalle ovat tulleet e-kirjat ja e-lehtiarkistot, divaanisetti, sohvia, hieromatuoli, ryhmätyösaleja, e-nurkkaus. Vain kaksi neuvojaa, seisaaltaan, pienen tiskin takana; varatut kirjat noudetaan itse – niitä siis vielä on.

E-kirjoja mainostetaan eri tavoin kampanjamaisesti. E-kirjapilvi – valkoinen hattarapilvi, josta riippui narussa e-kirjankannella varustettuja laminoituja A4:ia QR-koodeineen – oli ripustettu kattoon niin matalalle, että sen lävitse oli pakko kulkea. Polkupyörän satulasuojissa oli e-kirjojen kansikuvia. Perinteisiä opastustietoisukujakin tarjottiin, mutta ei niin hyvällä menestyksellä.

Lundin yliopiston kirjastossa on organisaatiomuutos ollut käynnissä huhtikuusta lähtien, ja keskitetty hankinta muuttaakin piakkoin muun kirjaston yhteyteen. Lundilaisten kanssa puhuimme paljon ERMSistä: talossa tehtyyn ohjelmaan ei ole enää tukea, ja uuden kaupallisen ohjelman hankinta on edessä. Lundilaiset olivatkin kiinnostuneita meidän Coral-projektistamme ja turkulaisten kollegoidemme LibERMistä.

Puhuimme e-kirjojen SFX-aktivoinnista ja käyttötilastojen hyödyntämisen tavoista. E-aineistoista saadaan, useimmiten – paljon dataa käyttötilastojen lisäksi. Mutta miten paljon dataa kerätään, mihin kerätään, kuinka se järjestetään ja kuinka suurella panoksella näitä tutkitaan – kaiken tarkastelu kaiken aikaa ei ole mahdollista eikä järkevää. Lundilaiset ovat määrittelemässä ydinkokoelmaa, joka ei ole jatkuvan tarkastelun alla, ja loppuosa kokoelmasta on evaluoinnin kohteena.

Upsalan yliopiston kirjastossa vierailimme [Ekonomikumissa](#), jossa näimme e-kirjojen esiintuontia kirjaston tiloissa. Hyllyjen päädyissä oli digitaaliset kehykset, joissa hyllyluokka jatkui virtuaalisena e-kirjoja esitellen. Hyllyissä oli lainassa olevien kurssikirjojen paikalla laminoitu e-

kirjakannen kuva QR-koodeineen. Kirjastossa oli kaksi kertaa lukukaudessa Kvant Över Fyra-tapahtuma, jossa tutkija tulee kertomaan pieneen saliin parhaillaan menossa olevasta työstään; salissa on SmartBoard ja pientä tarjoilua. Kirjasto komppaa laittamalla aihealueesta esille e-kirjoja ja muuta mahdollista e-aineistoa. Tapahtumat ovat epämuodollisia ja kuulema hyvin suosittuja opiskelijoiden keskuudessa.

Marraskuiset Pohjanmeren tuulahdukset ovat pyörähtäneet [Tukholman yliopiston kirjastoon](#) Frescatin kampukselle saakka; tilaa remontoidaan parhaillaan, ja organisaatio on uudistunut rajusti: kirjastolla ei ole enää kokoelmapolitiikkaa, vaan media policy, joka painottaa asiakkaiden tarpeiden mukaista hankintaa. Kirjat tarjotaan asiakkaille e-kirjoina käyttöön perustuvilla ja pda-malleilla. Hankintaehdotuslomakkeelle pitää kirjautua yliopiston tunnuksilla: kirjasto on sitoutunut vastaamaan ehdotuksiin ja kysymyksiin 24 tunnin sisällä. Kirjastossa ei ole enää myöskään aihespesialisteja, vaan kaikki virkailijat palvelevat kaikkia asiakkaita tieteenalasta riippumatta.

Kohdekirjastoillamme on käytössä Libguides, jonka 2.0 versioon kirjastot pian siirtyvät ja jonka mekin Helsingin yliopiston kirjastossa otamme käyttöön ensi vuonna. LibAnswers-modulia kirjastot käyttävät Usein Kysytyjen Kysymysten tietokantana. Varsinkin Lundilaisilla on hyvä [e-kirjaopas](#), josta on meillekin paljon hyötyä omaa opasta tehdessämme. Heillä on n. 45 e-kirja-alustaa, lähes kaikki samat kuin meillä ja vähän enemmänkin.

Olin todella tyytyväinen keskusteluihimme uusista lisensointi- ja hankintamalleista. Kaikissa näissä kirjastoissa käytetään laajasti sekä välittäjien pda-malleja että kustantajien, mm. Wiley, Cambridge, deGruyter ja Brill, käyttöön perustuvia – evidence based -hankintamalleja. Kustantajat tarjoavat EB-malleja hiukan erilaisilla säädöillä: malleja on vertailtava ja itselle sopivia on kokeiltava.

Kaikissa näissä kirjastoissa e-kirjojen ja muidenkin e-aineistojen määrä ja aihealuekattavuus kasvaa vuosittain kovaa vauhtia – ja siksi kirjastot tarvitsevat myös tila-, organisaatio- ja työkuva muutoksia sekä aineistohankinnan politiikan päivitystä.

Vaikka meillä on eroavaisuuksia Ruotsin ja Tanskan kanssa sekä e-aineistoluettelointi- että käyttöönsaattoprosessin ja indeksien ja järjestelmähankintojen tasolla, niin paljon pystymme soveltamaan ja hyödyntämään naapureidemme kokemusta omaan työhömmme. Urheilufraasein: tästä on hyvä jatkaa, varsinkin konkreettista yhteistyötä ja yhteydenpitoa.

Opintoretki oli 25.-27.11. 2013. Mukana reissussa olivat **Tiina Eklund** ja **Erik Lindgren** Turun yliopiston kirjastosta.

Kirjoittaja

Marjo Kuusela

kirjastonhoitaja

Helsingin yliopiston kirjasto

Kuvat

Tiina Eklund